

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (névmagyarosítások, halálozás, Csúzy Pálné (Semsey Sarolta) irányozzikk: a színházi országos választmány és színházi tőke; budapesti napló: Pest város új német színházzal készül a magyar nyelvet 's nemzetiséget előmozdítani, irodalmi újdonság, magyar játékszini krónika, 'sa't.; Válasz Fáy András urnak a Pesten föllállítandó ref. főiskola ügyében közölt nyilatkozatára folytatás; Zagrásban báni beiktatás; Miskolcz fonák fogalmak a népszerűségről; Ipar 's főzsérügy a szászföldön; rendőri szolgabírák választatása Egerben; Turócmezgye (tisztviselőségi számadások vizsgálata, helytartótanács intézvény a sócsempészet ügyében, 'sa't.); Pyker János patriarcha-érsek felszázados ünnepélye Lillienfeldben; új lyánynevelő intézet Nagykárolyban; 'sa't.) Szervia (a szultán megerősítésének következményei; Mihály hg vagyonának elkoboztatása). Spanyolország (Diego Leon halála évünnepe; 'sa't.) Anglia (a királyné ismét viselő; szoros kereskedési közelítés Magyarországhoz; Franciaország (lapvélemény Lengyelországról 's a moszka egyházi politikáról; 'sa't.) Dánia (Schleswig német nemzetiséget 's Holsteinnal egyesülést ohajt.) Külföldi elegyír. Gabonaár. Pénzkelet. Dnuavizálás. Értésítő. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Rauberstrach János, a' kassai kir. akademiánál hazai 's fenyítő törvény tanítója vezetéknevén: B o k r á n y i r a; Schwarzkopf Károly a' pesti m. k. egyetemnél 5dik évi orvosnövendékének pedig S i k l ó s y r a változtatását kegy. megengedni méltóztatott.

Csuzi 's pusztá-sz. mihályi ifj. Csúzy Pál hitvese született semsei **Semsey Sarolta** f. évi oct. 29én regg. 2órákor élte legvirítóbb korában t. i. 19ik évében gyermekszülés után meghalálozott, Semsén (A b a u j m e g y é b e n) Az elhunytak édes anyját özvegy Semsey Jónét szül. gr. Keglevich Évát, 4 élő testvéreit és hátra hagyott anyátlan kis árváját Paulinát mélyen hatotta meg 's érdeklő e' váratlan gyászeset. Béke 's áldás a' korán elhervadt virág szendergő maradványira!

A' színházi országos választmány és színházi tőke.

1840ki 44dik tezikk szerint a' Pesten fenálló 's a' törvényhatóságok által gyűjtött szabadajánlatokból épült magyarszínház m e g á l l a p í t á s á r a országos ajánlat tétetett 's így országos pártoltatás alá vétetett mint nemzeti tulajdon, az építésből eredő 's összesen 39,882 frt és 15²²/₁₀₀ krnyi tehernek törvényes járulékkal együtt leendő kiűzetésére 's az első felkészítések beszerzésére kűtönösen 50 ezer frt — a' színház megalapítására pedig 400 ezer ezüst frt ajánlatván. A' 400 ezer pő forint alapítókének határozatától oly móddal, hogy abból kamatának legfőlebb 2³/₁₀₀da fordítottassék a' színház évi költségei pótlására, 1/3ad rész kamat pedig minden esetre a' tőkéhez gyűmölösözölőleg esatoltassék. Az országos választmány tehát, melyre a' tőkekezelés 's a' színház-igazgatásra felügyelés törvényezikkileg bízott, midőn tek. Pest-megyétől a' színházat, a' részvényes társaságtól pedig a' disztivény 's ruhárt egyéb vagyonnal együtt szerződés mellett általvette, azonnal szoros tisztének tartotta intézkedni a' színház m e g á l l a p í t á s á r u l a' tezikk világos értelmé szerint. De vajjon a' színház meg lett volna e' állapotba az ajánlati tőke teljes befizetéseig 's kamatosítathatóságig rendelti becsukás alatt? Epen nem, mert nem lett volna 's szentesítelen, hazafiságtalan hiedelem az orsz. vál. részről azt hazánk számos törvényhatósági felől előre föltenni, hogy a' törv. kihirdetése után évekig teljesítetlen hagyják törvényes kötelességüket? 's így e' törvényes hiedelemben intézkednie kellett a' színház és szini személyiség fenntartásáért, mi a' színház-becsukás által a' teljes befizetéseig épen nem vala sőt inkább az ellenkező eszközölhető, mivel becsukván a' színház a' színészek újra vándorbotra szorulva eloszlottak 's vidéki közönségek előtt itt ott föllépve nemcsak nem haladtak, sőt egyenesen elparlagisultak volna művészetű pályájokon. Továbbá az idézett 1840ki 44dik törvény 6 és 7dik szakasza világosan azt rendel: az országos küldöttség megbízatik hogy a' színház-igazgatásnak jövő országgyűlésig mimódoni elvendezésére nézve a' színház művészetű előhaladásának megfelelőleg ideiglen oly intézkedést tessen, melyet belátása szerint legcélszerűbbnek fog találni, a' legközelebbi országgyűlésre mindazáltal e' tárgyra nézve kimerítő véleményt adni, nemkülönben a' színház bevételei és kiadásai felől vezetendő 's oklevelekkel támogatott számadásokat szint ott bemutatni köteles. Mikbül napfény világosság, hogy a' színházat és színészetet fenntartani szoros kötelessége a' legközelebbi országgyűlésig, különben mikint lenne képes adni a' színház művészei előhaladásáról 's egyéb ezzel rokon ügyekről kimerítő véleményt, 's mikép terjeszthetné elő a' színház bevételei 's kiadásai felől az oklevelekkel támogatandó számadásokat, ha a' színház az egész tőke bekerüléseig 's gyűmölösözthetéseig zárva tartatott volna, v. tartatnék? Ezeknél fogva tehát szükségesnek fen kelle a' szinészi személyiséget tartania. 'S ha ezen szükséges fenntartás által némi csorba keletkezett a' színházi tőkében, ezt nem az orsz. vál. intézkedése, hanem a' fizetni késkedő törvényhatóságok fizetési hanyagsága okozta, ugyan is mikint lett volna képes az országos választmány a' meg nem fizetett mennyiséget tőkésíteni 's gyűmölösöztetni? Előttünk áll az országos pénztárnak e' tárgy iránti hiteles kivonata, melyből kiviláglik, hogy f. é. oct. 27ig 's így a' törv. hozatala után majd harmadfél év múlva, a' színházra tett orsz. ajánlatból még 104,078 fr. 's 18⁷/₁₀₀ kr pő nincs kifizetve! Sőt többet mondanék, egyppár törv. hatóság mai napig nemcsak nem fizetett, sőt még repartitójáruul sem intézkedett. Továbbá hány év előtt történt a' nemzeti Museumra orsz. ajánlat, ott a' szép tezikk 's még is némely törv. hatóságok mai napig 48,675 fr. 's 51⁶/₁₀₀ krral tartoznak pőben fens. Nadorunk szorgalmazásai mellett is. Meltán fakad tehát ki Döbrentek, a' Roml'ásnak indult hajdan erős magyarhoz írt jegyzetében (I. Berzenyi Dániel összes művei Buda 1842. 2adrétű kiadásának 246 's 7. lapján) e' szavakra: Mihelyt orsz. törv. már, épen a' nemzetinek ősmert ügy, akkor ha minden megyét el nem fut pontos teljesítés tüze, veszély tódul be a' hasadékon. Ott áll p. o. az 1840beli 44. cikk 's az orsz. pesti színháznak kamatokból fenntartása végett a' nemességre vetett 450 ezer pftből 1841beli decemb. utólagja egész év és fél alatt még csak 203,495 fr. 54 kr. lett befizetve ('s e' közt külön önkényű ajánlat 535 fr. 41¹/₁₀₀ kr.) 's ebből hatos kamatra leglélekisereteseb törekvés mellett sem leheté még addig 135 ezer forintnál többet kiadni (mert a' színház-építési adósság lerovatására közel 40 ezer fr. ment, a' pestvgyei részvényes társaságnak 5 ezer, a' színházi számára felvételre pótlékaul 's egyébre kellett 19 ezer 's b.) 's tovább így folytatja: Ez a' magyar rend? Három felkiáltás jegy helyett az elmaradt hatóságok hanyag tisztviselőire e' z e r v o l n a kijegyzendő. Itt a' s z a l m a t ű z! hahotázhatja erre, a' kinek tetszik ('s halljuk csak azon daloskát: Atok fogja meg a' magyart, hogy az együtt soha nem tart. Jenisch így találta jellemzeni: juni impatiens, libertatis incapax. Lássá a' mindig ujló nemzeték: helyesen e' mindenben 's mindenkorra e'? Maga tanulja ki az elmúlt 's mai napok eseményeiből, miféle: magyar hiuság, irigykedés, tulzás kerülendő. Ugy fog rajta. Eddig Döbrentei. F. évi Jelenkorunk 73dik száma budapesti naplójának e' tárgy iránti részét tehát az 538d. lapon, mint némi árnyékozatban az orsz. választmány terheltezésére magyarázható hiedelmen alapultat, az előbocsátottak szerint szükség megigazítani, minthogy nem az orsz. választmányának egyenesen a' törvényen gyökerezett színház-és színészet-fenntartó 's megállapító intézkedése okozta a' netalan eddig eredhetett hijányt, hanem a' törvényes tartozásait leróni késkedett 's maiglan is késkedő törvényhatóságok hanyagsága.

Budapesti napló. Haladás korában élünk! ezek azon szép szavak, melyek százezrek 'ajkáról hangzanak édes szép hazánkban, 's annyira meg-

honosultak, hogy most már a' magyar csiga sem mászik többé, hanem halad lassan fontolgtatva ugyan, de még is csak halad. Hogy ezen általános haladásban sz. k. Pest város sem marad el, az igen természetes, és ebben bizonyosan senki nem fog kételkedni, ki hírlapjainkat szorgalmasan olvassa, mert azok gyakran igen méltányolva emelék már ki azon példás buzgalmat, mellyel hazánk e' szép fiatal menyasszonya folyvást minden tekintetben előre halad, 's minden visszaélést óriási erővel iparkodik gyökerestül kiirtani. Hogy haladást a' nemzetiség előmozdítása nélkül nem is képzelhetni, azt mi ismét igen természetesnek találjuk, mert nyiltan ki merjük vallani, hogy nincs a' föld kerekéségén oly szerencse és üdv, melly bennünket ki bírna elégiteni, ha egyszersmind nemzetiség nincs vele kapcsolatban; ha pedig nemzetiségről szólunk, vagy szólnak mások, akkor Magyarország 's tartományinak határi közt mindig csupán magyar nemzetiséget érthetni. Ebből világosnak hiszszük, hogy akár megyei, akár városi hatóság csupán azon tettét mondhatni haladásnak, melly a' nemzetiséget is előmozdítja; 's most már örömmel ugyan nem, de még is csakugyan elmondjuk, milly rendkívül törekszik szabad kir. Pest városa a' magyar nemzetiség érdekében előre haladni. Van Pesten, a' város legszebb helyén egy pompás és roppant palota, melly német színháznak nevezetik; van a' városligeti téren egy csinos és kényelmes fa-épület, mellyben nyáron át német szini előadások tartatnak; Budán szinte egy kö- 's egy faház kínálkozik német szini előadásokkal azon szeretett polgártársainak, kiket kebelébe fogadott szép és áldásdús hazánk, 's kik német drámákból és boházatokból egyszerre négy helyen meritnek magyar nemzetiségi szent érzelmeket, mint hálás gyermekek, kik az ország jótéteményit hó ragaszkodással ekkép szokták lefizetni. 'S ezen négy mulatóhely bérlőji Magyarország szivében gond nélkül élhetnek, sőt egy kettő közülök már meg is gazdagodott. Ellenben a' baromvásár elején áll azon szerény házikó, mellynek meztelen falait alig láthatni sártól 's a' daczos pornak fellegeitől, és melly nemzeti színháznak nevezetik, azon egy millió forintnyi segélypénz mellett is csak alig teng leng, mellyet a' haza nagylelkűleg áldozott a' kűtözött nagyszerű nemzetiségi ezélok megközeletésére. 'S ezen házikó falai közt rémes pusztaságban hangzik el a' nemzeti szép nyelv báhangja 's a' keblében hivatást érző művész is szomoruan kénytelen szeméit lesűtni az üres padok előtt! De hiszen ez nem baj, mert vannak nagy hazafiak, kik tetszenek magoknak, de csak magoknak! azon szép mondásban, hogy ültessünk minden önkénytől és szükség miatt didergő idegent nyakig szép meglítő polgári jogokba és kövér bőségre, 's ezen jótétünkért aztán még csak azt se merészeljük kívánni, hogy saját nyelvünkön szóljanak hozzánk, mert hiszen z s a r n o k s á g v o l n a t ö l l e k i l l y e s m i t k ö v e t e l n ű n k! hanem végre magunk tanuljuk meg inkább az idegenek nyelvét, hogy legalább köszönetünket fejtezhessük ki előttük, azon megalázódásukért, melly szerint kezeinkből a' polgári jóllétet isten nevében elfogadni méltóztatnak. És miért ne tennők ezt meg, hiszen találkozik majd talán külföldi lap, melly elmondandja, hogy a' magyar igen durva és ügyetlen ugyan, de még is nagylelkű! Pest város is gondoskodik tehát, hogy a' nagylelkűség címét megérdemelhessük, 's hogy az idegenek teljességgel ne szorulhassanak szegény nemzeti színházunkra, hanem olcsó német színházban mulathassák magokat. Ez okból a' Terézváros egyik bűzös hírű csapszéke, mellyben minden vasárnap oly gyönyörű tánczvigalmak tartattak, miknek alkatrészeit ez uttal le sem merészeljük írni, jelenleg nyakra főre szinteremmé idomítottak, mellyben igen olcsó belépti díjak mellett német szini mutatványok fognak adatni. Kötelességünknek tartjuk ezen vállalat ügyében néhány komoly szót elmondani. Mi ezen új német színház létesítést nyiltan 's határozottan rosszaljuk. Ha Pest haladni kíván a' nemzetiségben, ugy nem szabad, igen, nem illik újintézetet nyitnia, melly ismét új eszközül szolgál a' nemzetiség elfojtására, vagy legalább hatályos gátlására. Hogy ez való, azt alkalmasint mindenki hinni fogja, ha minden bővebb taglalást 's bizonyítást mellőzünk is. A' nemzetiségen kívül azonban általános az erkölcsiségnek is nem csekély ártalmára leend ezen külvárosi komédia, mert, mikép azt a' legहितeseb kutatóból tudjuk, ott jobbadán csak azon aljas boházatok fognak adatni, mellyek ollymosdatlanságokkal árasztvák el, hogy még a' jobb érzésű férfi arcát is megpirítják, hűlgyekre nézve pedig valódi erkölshalált foglalnak magokban. Ha tehát a' nemzetiség szent érzelmé nem dobog is az illetők kebleiben, legalább könyörülniök illetet volna az erkölcsiségben, melly ellen nem igen tanácsos újabb ellenséget fölbreszteni, miután ugy is elég maszlagot láthatunk legnépeseb utcáinkban is, ha napiegyugvás után egyet sétálunk! Ne gondolja aztán senki, hogy ez aggályink tulságosak, mert mi legalább nem tudjuk nyugottan elnézni, hogy hazánk fővárosában nemcsak ritkítani nem törekszenek az idegen elemet, hanem méginkább nagyobb elhatalmasodását mozdítják elő! — Wolf lovagművész-társasága rövid idő múlva Pestre érkezendik. — A' budai császárfürdő utcára fekvő részét is bontják már, 's jövő nyáron az egész nagyszerű épület pompásan fog diszteni. — Megjelent 's minden pesti könyvárusnál két ezüst huszason kapható a' Szinműtár 34ik füzeté: „Haramiák“ színj. 5 fely., Schiller után ford. Schedel Ferencz, és „Falusi egyszerűség“ vigj. 4 fely., Toepfer után ford. a' kiadó. A' 35ik füzet is sajtó alatt van már, 's még e' hó folytában jelenik meg, tartalma, „Matild“ dráma 5 fely., Pyat és Sué után ford. Irinyi József Párisban, hol e' dráma f.

meket keltének, mik közt egyik illir hősé illy tartalmu legkitünőbb: A' bán védje a' nemzetiséget 's igazságosan járjon el tisztében, mert az illirek semmi mást nem kívánnak tőle. Volt felirat is, melly még több darócszágot foglalt magában. — Másnap oct. 18án pozsegai főispán Széchen Miklós gr. megnyitá a' megyeházban az országgyűlést, beszédében örömet vallá magát horvátnak, aztán a' zágrábi püspök's báni helyettes Haulik György ő excjaért küldöttséget nevezett a' nagyprépost 's belgrádi püspök Schrott József vezérlete alatt. A' kir. biztos pzarfényü hatlovas hintón megérkezvén, a' beiktatandó bánért ugyancsak Schrott József nagyprépost vezérlete mellett választmányt küldé. Mire a' bán az országházból báni ezimerek elővitele mellett, mikből a' sceptrumot Khuen gr., zászlót Nugent Albert gr. vivé, a' megyeházba megérkezett. A' zágrábmegyei zászlót alszibiró Bornemiszsa, a' varazsdit szibiró Gallyuf Zsigmond, a' körösit szibiró Farkas vitte. Az iktatás szabott szertartás és szokás szerint ment véghez, midőn a' kir. biztos, bán ő exjának adatá az ország pecsétjét. A' mondott beszédek általjában tetszetek. Az iktató kir. biztos beszéde másnap már nyomtatásban szétosztogattaték, belőle főleg ezen fontos szavak kiemelendők: „Res dolenda satis, ac pene dixerim deploranda: disjungi fraterna corda, perturbari eam, qua saeculorum lapsu felix fruebatur patria nostra, consensionem, suppeditari ansam seu fratribus sub eadem Corona degentibus, seu etiam alienis, dicta factaque, ipsas adeo intentiones nostras varie interpretandi, inque tales etiam, quae semper procul a' mentibus croatarum abfuerunt, suspiciones adducendi.“ A' bán beszéde nyomtatásban még nem jelent meg, kitünő benne az ő fels. iránti hűségének 's közjó körüli buzgalmanak kifejezésén kívül még azon nyilatkozata, miszerint a' horvát nemzetiséget a' törvények értelmében fentartani, 's a' rábizott országoknak, a' magyar hazával szoros kapcsolatából 's viszonyaiból eredő boldogságát emelni megigéré. Mindkét beszédet sok vivat és zsvio szakítá félben. Ezután a' bán megerősíté Markovics báni táblai elnököt albáni hivatalában 's az ország pecsétjét itélőmester Mixich Miklósrá bizá. Iktatás végeztével a' templomban Krall kanonok hála misét mondott, mi alatt a' katonaság Markpiacson tisztelgett. Te Deum után a' testületek külön tevék tisztelgéseiket a' beiktatottnál. E' napon oct. 18kán a' kir. biztos püspök ur igen fényes, közel 400 terítékű ebédet tisztel meg a' Rendeket. Este fényes színi mutatvány mulattatá a' vigadó népet egy épen ez alkalomra költött és szinte illőn alkalmazott előbeszéddel, a' darab azonban „Paris Pomerániában“ hitvány volt. A' színházból kijövéket 500 lobogó fákyla lepé meg; a' menet a' lövész-térről, az illir hősködések gyűlhelyéről indult meg a' zágrábi polgárok két zenészkara harsány kíséretében, 's egyenesen a' bán szállásának tartott, hol ablakok alatt a' hires népdal mellett kábitó zsvio-ordítások hasgatták az éji esendet. A' bán, mit tennie kelle, kissé láttatá magát az ablakban. Innen a' tomboló menet a' kispapnevelő-ház felé vette útját, hol a' leendő lelkipásztoroktól minden ablakból üvöltő zsviokkal üdvözlötetett. Oct. 19kén bán ő nmlga, szinte mint a' püspök ur, közel 400 személyt vendéglegé meg igen fényesen 's gazdagon. E' béd fölött egy kellemetlenség nem maradhatott el. Az illy ebédeknél szokásos divat szerint ugyanis az oldalasztaloktól többen mentek a' fő asztalhoz a' bán egészségére poharat üríteni; többi közt a' szomszéd magyarok közül, kik ez ünnepeyre, mint Magyarország harmadik zászlósának iktatására, megyéjük nevében tisztelkedni jövének, egy szónok szép anyai nyelvén kezdé szólni, midőn egy városi tisztviselő, ki a' gazdagon keringő champagne-iből szívesen hajtogatott fel a' garatra, nyers „ne razumim“ (nem értem) felkiáltással szakasztá meg a' esendet, a' szónok azonban nem zavarodék 's áldomását illőn végzé. A' hivatalnok nyerseségét roszalták az illirek, természetesen találván hogy a' magyar magyarul szóljon, kivált ha az kedves a' háziurnak. Bizony csak annak hijával vagyunk még, hogy saját országunkban sem szólhassunk nyelvünkön. Este a' horvát-magyar casino tagjai szabad bemenetű tánczvigalmat adtak, 's partkülönbség nélkül hitták meg a' vendégeket, 's közel 700 személy vön részt benne, 's a' fényes társaságot bán ő exja is díszesíté magas jelenlétével 's csak éjfél felé hagyá el a' teremtet, hol háromszoros „vivat és zsvio-üdvözléssel“ tisztelteték meg; az utolsó zenész reg. ötödfél órakor hangzott csak el. A' dárdások, szerezsánok, a' jasz-kai 's krapinai polgárok már 19kén hagyák el Zágrábot, a' turmezei nemesség csak 20kán rég. a' zágrábi polgárok zenészkara 's több ur kíséretében, kik töbnyire magyar öltözetben majd a' Szávaig kísérek őket. Oct. 20kán 10 órakor a' báni helytartó elnöklete alatt tartatott utolsó gyűlésben a' jegyzőkönyv felolvastatott. Ez alkalommal a' zágrábi főispán zahromri gradai Zdenchay Miklós indítványára a' bán ország kapitányává választatott 's egyszersmind indítványoztatott, miszerint ő fels. kéretnék meg az iránt, hogy a' nm. bánt helyb. parancsnokló tábornokká kinevezni méltóztassék. Ez indítványt pártolák a' horvát megyék, de a' tótországiak utasításhány miatt nem; elnök püspök azonban kijelentvén, hogy helytartói hatalma elmulta után illyesmibe többé nem bocsátkozhatik, az ülést harsány zsvio közt eloszlatá. Ezután minden visszatért öslakába 's Zágráb ismét csendes.

Miskolczi. A' népszerűség szó agyvelőnkől nyelvünkre 's onnan kezünk segedelmével most igen gyakran a' papirosra nyomatik 's ott a' holt betűk közt végképen elpihen. Hogy hosszas paraphrasissal ne éljek — a' mit sok czikk elején nyugtalan és kedvetlen olvasok — egyenesen kimondom, a' mit mondani akarok. Miskolcz népességét 30 ezerre teszik: ennek harmad része jörendin nemes, a' többi polgárnak tartja magát, a' mi nem igen áll, mivel a' vármegye és uriszk nagyobb vétséginek bírāja, 's olykor botokkal juttatja eszébe kötelessége feledését, a' mint történt egy keményseprővel, ki valamely nagy lakoma alkalmakor a' kémény kigyulván, ex tempore 12öt kapott. Legjobb lenne tehát azt sem pórnak sem polgárnak nem osztályozni, de a' köznép, vagy a' mint egy hirlap többszörösen igen szép magyar szóval fejezi ki, proletariusság mellett maradnunk. Én e' szót köznép nem is veszem a' pór synonymjának, hanem értem azon osztályt az embernek, kik a' nemesség és földmivelő parasztság közepén léteznek; 's nálunk középrendnek lehetne inkább nevezni: a' millyenek töbnyire nagyobb mezővárosink lakosai. Mielőtt hát a' pörig leszállnánk, ezekkel kellene popularis barátságba ereszkednünk, 's velök elhitetniünk, hogy Ádám apánktól 's Éva anyánktól nem kaptunk egyebet örökségben mindnyájan egytől egyig, mintegy korhadózó testet, 's abban létező és bíráló lelket és a' sok mindenféle ragaszték, toldalék és mellék praedicatumot, miket a' történet vagy hiuság ránk raggatott, ne

hordoznók elfintorított orrunk hegyén, föltre biggyesztett ajakinkon, megvetést jellemző szemünkön, 's több efféle mimikai vonalminkon, ha utcán vagy kávéházban a' köznépvel találkozunk, vagy vele beszédbe bocsátkozunk, hanem hagyónk azokat otthon 's legföljebb béres eselédünkkel éreztetnők rangkülönbségünket. De micsoda népszerűség létezik ott, hol a' városi előljáró egy köznépbelitől magát az utcán végig fedetlen fövel három lépésnyi távolságra kísértetni hagyja, 's így vele félvállról beszélget? Illy történetes és parancsolt rendez-vous-t minden nap, sőt minden léptenyomon láthatni a' m. városokban. Ezt éreztetni másokkal nemesak akarják, sőt még inkább gyermekeik fejébe is korán fészkeltetik azon nagy kőfalat, melly őket a' köznéptől elválasztja. Hogy állításomnak igazságát bebizonyítsam, csak a' kir. kamra pártfogása mellett alapított miskolczi lyányiskolát említem, hol minden felekezeti nőnövendék majd minden fizetés nélkül oktatást nyerhet azon elemi tudományokban, mellyekre szükségé lehet, illyenek a' vallás, olvasás, irás, számvetés, földleírás, természettan, kitünőleg a' magyar nyelv alapos tanulása 's a' t. Mind a' mellett még is szomorun kell tapasztalni, mennyire vonakodnak némely szülék ezen közintézetben neveltetni lyányaikat, azzal színezvén mellőzésüket, hogy a' köznépi gyermekektől sok rosz szokás 's tán holmi nyavalya is ragadhat kedves magzatjaikra 's azokat jó drágán holmi nem magyar ajku, 's ki tudja honnan származott nevelőnőkre bízzák. Ha a' tanítóban keresnők a' hibát, azért ő szót sem emelne, hanem magán kezdené az orvoslást 's tanítása rendszerben fogyatkozását magába hunyászdóva kiegyengetni lenne főbb gondja. De fájdalom nem itta' göb, hanem az efféle igékben, mit gyakran mindennapi származásu szüléktől is hallhatni „Nem illik hozzád a' paraszt csöveselék lyányokkal összevegyülni, társalkodni, barátságba ereszkedni!! Itt van la' trombitáljuk a' nevelési hiányt, 's magunk nem akarunk nevelni, mert föltevén azt, igaz nem igaz, nem akarok versenyezni, hogy privát házaikban jobb, simább, finomabb a' szertartás, mint e' szegényebb sorsuaknál, de talán épen azért lenne ezélszerű a' lyánykákat közönséges iskolába küldeni, hogy a' szép magaviselet, módos fogások 's illedelmes szokijejtésekben házi tanításunk után, ottan példányokul lehessenek és a' mester segedelmével, plántálják azokat a' kevésbbé módos nevelési lyánykába, 's ne szégyelljenek velök társalkodásban élni és növekedni, mert ki tudja jövendőben minő sors várakozik rájuk! L. J.

Ipar 's tözsérügy. Oct. 13kán. Erdélyből főleg a' szászok üztek folytonos és élénkebb kereskedést Moldovával és Oláhországgal. A' termény és iparcikkök kölcsönös kicserélése a' dunai gőzhajózás felállításával, melly a' közlekedésnek új és olcsóbb utat nyitott, tetemes csapást szenvedett. A' baj orvoslására olthajózási társaság alakult, de e' folyam medre kis áldozatoknak nem nyílik meg; óriás erőfeszítést és nagyon-felajánlást honunk szegényének, a' vállalat kétsége 's a' belőle fejlődhető nyereségnek talán aránytalansága is alig hagynak közelebből reményleni. Aztán a' körülmények és saját hanyagságunk egyéb tekintetekben is megtermenikezdek ránk nézve fölötte keserű gyümölcseiket. Két szomszéd fejedelem lakóit. i. számos, töbnyire német ajku, mesterembert sőt gyárost is bőkezűségökkel maguk közti letelepülésre edesgettek, minek következtében saját fogyasztásaikat képesek majd egészen fűdözni 's jelenleg ritkán szorulnak árucikkreinkre annyival is inkább, mert iparunk a' régi 's hagyományképen leszállott formák békőiből kibontakozni és a' külföld óriás haladásával csak némi versenyre is kelni a' nálunk honos pangás miatt eddig alig törekvék. Közelebből csakugyan a' fejlődés jelenségei kezdenek mutatkozni. Az egész haza érdekében örvendetes látvány ekkora stagnatio után iparunk mozgásba indulása 's ama gazdasági szellemnek, melly nem egyedül takarékosaságból és a' régi földmiveletű módszer szorgalmas betanulásából áll, folytonos ébredése. Egyesületek támadtak gazdasági és ipari ágak emelésére. Jelesen Nagy-Sinkben (a' szász földön) gyümölcsápoló intézet létesült, melly számos tagból áll és alapszabályi közelebből felsőbb megerősítést nyertek. A' Barczaságon pedig a' méhtenyésztés előmozdításán figyelmet igénylő egyesület fűradóz. Tudjuk: a' nemzeti fejlődések korában Erdély nevezetes kereskedési czikke volt a' szinmez és viasz. Napoleonnak Anglia kereskedése megbuktatására próbált tilalomrendszere óta Német és Frankországban a' gyarmatokon természetű nád-cukorral, nem igen nagy szerencsével ugyan, de szünetlen versenyez a' répacukor. Erdélyben is nem rég óta kísérletek tétettek ezen iparágban; legnagyobb sikerrel Gorbón, legtöbb áldozattal Kolozsvárott. Mi e' két tengely közt állunk. Barczaságon t. i. Römer urnak répacukorgyárat több évi fáradoalmak után, türelőleg kezd jövedelmezni. Két, szász földön iparintézetre kívánjuk még a' magyar olvasót figyelmeztetni. Egyik, brassai tanácsos Lange Péter ur se-lyemhernyő-tenyésztése és mintagazdasága; a' másik Joannovics Konstantin urnak — egy görög kereskedőnek — gyapotszövő gyára. Ezen iparintézet Zernesten — egy Brassóhoz közel fekvő havasi falun — épült. Nagyszerű terve 's csak egyetlen hatalmas vízi kerék által mozgásba hozott gépezete a' sok mechanikai ösmerttel bíró tulajdonos műve. E. H.

(Rend őri sz. bírák választása.) **Egerben** oct. 31. történt 4 rendőri szolgabíró-választás nagy korteskedéssel ment véghez, szolgabírákká választattak barnai járásban: Halasy Gáspár; gyöngyösiben: Földváry János; mátraiban: Rottenstein Pál; tisztaiban: Zsoldos Zsigmond. Ezen gyűlésrűlszűretünkről 's egyéb újdonságinkról közelebb.

Szeged tizedhő 29kén. A' város egyik negyedében (felső városban) a' koldulás folyó hó 15kén szűntetett meg, megtehát az alkalom is, hogy dologra alkalmas, de henyé, emberek polgártársinknak terhőkre legyenek, 's a' koldulás színe alatt esavarogva lopjanak. A' felsővárosi polgárság egyesületet alakított, 's önkéntes adakozásokból tartja szegényeit. Ez intézet létrejöttét a' köz részvéten kívül leginkább Tary Pál tanácsnok buzgóságának köszönjük, ki a' város e' részében a' szegényeket [háziakat úgy, mint utcánkint koldulókat] és körülményeiket öszszeírta, a' lakosokat adakozásokra fölszólítá, 's a' koldusok mikinti tartatásáról tervet készíte. Áldja önérzete! — 's jusson neki, a' jóért fáradoznak, ama legedesb jutalma, hogy jó példája követésre talál, mit bizton remélhetünk is; mert mikint halljuk, Rókus városban a' felső városihoz hasonló egyesület alakult, 's a' koldulást jövő hó 1ső napján körében szinte meg akarja szűntetni. A' népben meg van a' jó szándék, és ha lelkesen, mikint itten föltisztel. Krem-

kártékony uzsorások körmeiből kiszabadulhatnának. E' vállalatra 10 millió font sterling kívántatnék, mely hasznot hajtana a' társulatnak, 's azonkül a' két országra nézve is igen üdvös eredményt szülné. Eddig azonban csupán két angol ház nyitja Pozsonyban üzér hivatalát, mi a' bécsi bevételt kissé boszantja ugyan, de a' kitűzött szándéknak még koránsem felel meg. E' hanyagság igen csodálatos, ha meggondoljuk, hogy illy terv már 23 év óta van forrásban, mely idő óta sokkal több pénzt sokkal veszélyesebb vállalatokban kockáztattak az angol kereskedők. Az angolok bizalmatlanságának kulcsát leginkább azon sajátos politikában kell keresni, melyet Ausztria Magyarországon eddig használt. Tapasztalják ugyanis, hogy Bécsben nem örömet látnak, ha a' külföld bármi tekintetben is közvetlen összeköttetésbe akar lépni Magyarországgal, 's annál fogva káros akadályoktól tartottak. Miután azonban már most úgy látszik, hogy a' bécsi kormány csakugyan nem szándékozik Magyarország emelkedését hátráltatni, 's különben is olly férfiak irák alá az érintett levelet, kiknek neveik tökéletes biztosságot nyújthatnak, 's kik a' kormányhoz is, részint magas hivatalaik, részint rokonság következtében olly közel állnak, hogy bizonyosan tudhatják, mikép a' kormány részről e' tekintetben semmi akadályozástól nem félhetni, tehát igen valószínű, hogy ezen nagyhatású vállalat nem sokára csakugyan életbe fog lépni. — Az angol kormány késznek nyilatkozott kizáró szabadditékkel ellátni az e' célra összeállandó részvényes társaságot. A' londoni kormány már csak azért is ohajtja e' társulat létesülését, hogy ez által, élénkebb közlekedés támadván az alsó Dunán, az éjszaki óriás ereje csökkenessék, mert a' magyarok nem tótok, 's bizonyosan nem kívánnak a' tervezett nagy tót birodalom alattvalóivá lenni. Valóban igen kívánatos, hogy Ausztria lehetőségig mozgítsa is elő a' magyarok azon legforróbb ohajtását, mely szerint hazájokat minden tekintetben boldoggá kívánják tenni, mert ekkor bizonyosan mindig legnagyobb őszinteséggel fognak hozzá ragaszkodni, 's megböcsülhetlen táborsemül és védfalul szolgálának a' jeges medvek ellen. — A' királyné ismét viselős, az udvari orvos sürög forog, 's a' királynénak nem szabad lovagolni. — Oct. 15-ikén Londonban a' chartista szellemű asszonyok igen népes gyűlést tartottak, mellyen nem ros szónoklattal világosan megmutaták, hogy az asszonyoknak szintolly joguk van parlamentben helyet foglalni, 's a' hazát boldogítani, mint a' férfiaknak; egy férfi szónok ellenkező nézetet bátorkodék nyilvánítani, de ugyancsak rendre utasították. —

Franciaország.

(Lapvélemény Lengyelországról és a' moszka politikáról. Elegy.) Páris, oct. 26-ikán: „Lengyelország megsemmíttetése iszonyu bün marad ugyan mindig, de szerencse mégis, hogy az egész szép ország legalább nem jutott a' moszkák hatalmába, mert míg az orosz Lengyelországban a' nemzeti nyelv, szokások, és kath. vallás sirba temetettek, vagy legalább halálra üldözöttek, addig Posenben, Poroszország szabadalmú kormánya alatt, mindezek nemcsak bántatlanul, hanem egyszersmind ápolttatva legszebben díszlenek. Pápa ő szentsége, míg a' császár ígéreteinek hitelt adott a' kath. vallás föntartására nézve, mindig engedelmességre buzdítá a' lengyeleket, 's most sem fogja ugyan a' nemzetet nyilt zendülésre tüzelni a' kényuraság ellen; de mégis törekvéseit lehetőségig gátolni, mert jól tudja, hogy a' császár fejévé akarja magát tenni az összes keleti egyházak tökéletes függetlenségben a' szentszéktől. Valamint pedig a' császár a' keleti egyházat egygyé, ugy a' tót törzsből származó nemzeteket is egyetlen hatalmas családdá szándékozik olvasztani. Ügyvivőji minden részeiben csábitgatva járnak Európának, hol tót származású népeket találhatni, kik közt lithurgiai (egyházi) könyveket osztogatnak, mellyek a' csári pár régi moszka köntösü képeivel is bőven el vannak látva, hogy mint jövődö kegyelmes urokat mutatgathassák a' hiszékeny bányu tótoknak, kik a' böredözött köntös alól nem is látják a' kancsukat kikapálni. Csak azt csodáljuk, szól folytatólag a' Journ. des Débats, hogy Ausztria, melly annyi tót fölött uralkodik, ezen veszélyes propagandának útját nem állja, most, midön azt talán még vérontás nélkül el lehetne nyomni. — A' bordeauxi kikötőben egy amerikai hajó elégett. — Magdolna szentegyházát Párisban e' télen fűtetni szándékozik az érsek, hogy ez által is több hívő örömebb vehessen részt az isteni tiszteletben. —

Dánia.

[Schleswig német nemzetiséget 's Holsteinnal egyesülést ohajt.] A' schleswigi tartománygyűlés alelnök Gülich dr. indítványára felírást intéze a' király-hghez, mellyben épen,ugymint Holstein, német nemzetiséget és alkotványt kér. Csa-

latkozék tehát Lehmann, ki a' rhoeskildei gyűlésben azon reményét nyilvánítja, miszerint Schleswig inkább dán, mint német nemzetiséghez szít. Valának ugyan a' gyűlésben dán szellemű tagok is, de csekély számmal. A' felírást két német férfit, kiket a' király maga hívta meg, emel ki: egyik a' helytartó Schleswig-Holstein-Angustenburg hg's a' korlátnok Reventlow-Criminil gr. ki egyszersmind biztos a' jelen gyűlésnél. Az első nagyon buzog a' németiség mellett, az alkotvány-kérésre azonban csak a' multidök emlékei 's a' nép kívánata bírhatá őt; 's reméllik, hogy ő Schleswignek a' német frigyhezi csatlakozását is pártolandja, melly kérdés még e' gyűlésen kerülend szőnyegre.

Norvég s Svédország.

(Költségvetés. Az elsüllyedt orosz hajó személyisége.) Az utolsó norvég storting által 1842 júliustól 1845 júliusig kivetett orsz. bevétel és kiadás 2,618,218 spec. re szabott, melly összegnek 2 harmadát a' kereskedési vám jövedelmezi, a' kongsbergiezüstbányák 95,000 sp.; adnak évenként. A' kiadás főfőtelei: a' köve-tek tartására csak 40 ezer sp.: a' király számára 61,000; a' koronaörökösére 32000; a' storting 35,650; a' kormányzás 506,366; az igazságszolgáltatás és rendőrség 349,375; növelés 's egyéb hasznos közintézetek 168,677; a' katonaság 700,000; a' hajóhad 215,000; az országos adósság számára 200,445 sp. — A' minap elsüllyedt Ingermanland orosz sorhajón, megmenekült kapitányának jelentése szerint, volt e' kapitányon kívül 32 tiszt, 830 férfi, 24 asszony 's 9 gyermek; ezek közül megmentetett: a' kapitány 's 13 tiszt, 472 férfi, 6 asszony és 1 gyermek. — Stockholmban gyakori tüzvész nyugtalanítja a' lakosokat, legközelebb a' lelenceházban a' légszészkeszűlet gyuladt meg 's a' légszészkeszűlet vigyázatlanságaért eltéve adózott.

Külföldi elegyhr.

Brüssel. A' király kamranyitáskor nyilvánítja, hogy a' határvillongási kérdés Hollandiával legközelebb végképen el fogintéztetni. Azon parisi hír, miszerint itt röpirat jelent meg a' legújabb szerb forradalomról, tökéletesen alaptalan.

Insbruck. A' Ferdinand alapkövének letétele oct. 2-án fényes ünnepélyel történt meg. A' császár őfels. 20 ezer pgő forinttal méltóztattott e' muzeumot megajándékozni, mint már említők.

Varsó. Hireterjedt, hogy a' császár látogatáson van a' porosz királynál, a' mi tökéletesen alaptalan, mert akkor még el sem hagyta Varsót, hol a' lengyel bank elnökét, tisztátlan kezelés miatt, hivatalától elmozdította. —

Sz. Pétervár. A' kazáni tűz által károsultak fölsejlesztésére egy millió ezüstrubelt rendelt ki a' császár. — Perm város szinte majd egészen leégett. —

London. Lyndhurst l. egészsége, leginkább korossága következtében, annyira meggyöngült, hogy a' ministerségből legközelebb ki akar lépni. — Peelt deceiver-general — mindenkit megcsaló melléknévvel tisztelték meg a' tuzló torryk. — Rochesterben a' nép gyűlést tartván, egy chartista varga, a' gyűlés elnöke, egy torynak ablakon kidobását indítványozá, mi nagy szótöbbséggel fogadtatott el; a' végrehajtást azonban a' rendőrség meggátlá. —

Paris. Reggio hg's tábornagy az invalidusok laktanyájának parancsnokává, Gérard tábornagy a' bücsületrend nagykanzellárjává és Jacqueminot tábornok a' parisi nemzetőrség főparancsnokává neveztetett ki.

Cellen. Majus óta már öt embert löttek agyon a' király vadászai vadkozás miatt. Hannovera törvényei tehát egy nyul életét többre böcsülik az emberéletnél?

Gabonaár

váltó garásban, Pesten pesti, egybeült pozs. mérőt értve.

	Tisztabúza.	Kétszeres	Rozs.	Árpa.	Zab.	Kukorica
Pest novemb. 4.	150-172	120-130	95-106	75-84	55-61	100-105
Komárom oct. 29.	100-108	90-95	76-83	62-67	47-50	68-84
Szeged „ 29.	70-75	65-55	—	—	40	—
Pécs sept. 24.	100-110	85-85	72-75	—	60	—
Baja oct. 25.	77-97	72-73	—	60	42-43	31-32
Mosony oct. 20.	101-126	90-88	82-86	65-72	48-52	92-100
Miskolcz „ 21.	78-80	65-65	—	—	38-42	23-25
Uj Bece oct. 12.	70-80	60-70	—	—	30-32	—

Pénzkelet: Bécs, nov. 2-dikán 1842. 5pctes státus-kötelezvény: 109; 4 pcentes: 100¹/₂; 1834ki kölcsön: 707¹/₂; 1839ki 275³/₈; éjszaki 1000 frtos vasutrésvény: 733; bécsgyőrinek 100 frtja: 85¹/₄; dunagőzhajózási részvény: 500 frtos 485; Eszterházy sorsjegye 49³/₄.

Dunavízállás. Nov. 4-ken regg. 8 órakor 5' 2" 6" a' zerus felett.

É R T E S I T Ó.

Gőzhajójárás Bécs, Pest és Orsova közt Novemberben:

Pestről Bécsbe indul regg 7 ór.) mindennap
Pestre Bécsből érkezik este)
Pestről Zimonyba 's Orsovára indul november hó 8, 12, 18, 22 's 26-án.
Pestre Zimonyból 's Orsováról érkezik november 6, 13, 17, 21 's 27-én.

F E L S Z Ó L I T Á S.

1) Morvaországnak brüni kerületében keblezett ó-brüni uradalom törvényszéke részéről az illető rokonok kérelme következtében, Kuchinka János, érintett uradalomból eredő mérsáros közel 50 évnél ismétlenül holléte miatt cenzell felnyújtatik miszerint e' hirdetéynek hirlapokban leendő 16 beiktatásától számitandó egy esztendő alatt a' fentebbi törvényszéket, vagy pedig Müller Ferencz ó-brüni m'áros telekkönyvivő (Grundbuchsführer) személyében részére felöltött gyámját, életbenléte felől hiteles bizonyosságtelvével értesíteni el ne mulasztandó különbea mint megholtnak nyilvánítván, az uradalmi árvai pénztárban levő vagyon iránt a' fenálló rend-

szabályok szerint fog történni rendelkezés. Altbrünnen majus 7-ken 1842.

Schindler m. k. 3)

2) Szabad kir. Buda főváros tanácsa részéről közhírré tétetik: hogy Sashegyen (Adlerberg) fekvő 53 hold telek f. e. november 7-ken a' kebelbeli telekbirói hivatalban tartandó árverés útján a' többet ígérőnek el fognak adani. — Mire nézve a' venni kívánók ez árverés végett, a' fentebb érintett hivatalban délelőtti 9 órakor megjelenendnek; a' megkívántató feltételeket pedig idő közben a' kebelbeli városi számvevő hiv. megtekinthetik. Budán oct. 18. 1842. 3)

Ref. A. B. C.

's elemi olvasókönyv.

3-3 Miután a' hely. v. követő ft. duna-

melléki egyházkerületi tanács, kézi a. b. c. 's elemi olvasókönyvet a' közhasználatra czélirányosnak elismerte, sőt minden egyháznak dicsőrejtéssel ajánlta; most ismét megbővitve több ezer példányban kikerült a' sajtó alól 's megszereshető Pesten a' ref. paplakon t. Kontra J. segédlelk. urn. Kecskenéten a' szer. köt. 9 kötve 18v. kr. Szer. Batty K.

A' magyar gyermek-világ előtt ismertetessé vált

„Dalkönyvecske“

Lukács Páltól, második bővített kiadást érven; zöldborítékba kötve, 24 pengő krért kapható Eggenberger és Heckenast pesti könyvtáros uraknál. 2-3

A' magyarországi első és Pesten
Szoboda János által nyitott
papirkárpit- és szőnyeg-raktár

a' német színház-épületben tisztelettel jelenti 's ajánlja
nagya böcsült vevőinek,
 hogy a' közelgő télre szobák 's kabinetek számára nemcsak mindenféle nagyságu
összetoldozott szőnyegek,
 hanem ugyanilyek darabokban is
egész szoba betakarására,
továbbá harasz-kelmék és koczkás szövetek
egészen új padló-takarók,
spanyolfalak és kályha-ernyők
 a' léghuzam eltávolítására. 's az olly igen jóltevő
csúztafota és Cambridge
 nagymennyiségben kaphatók.

(3-

A' JELENKOR és TÁRSALKODÓ
 ügyében.

XIII. évköbe fordulnak jövő év elején lapjaink. Irányunkat ez idő alatt tökéletesen megismerheté a' t. olvasó közönség, 's kedvezőn is méltánylá azt, mert mindeddig olly szives részvételnek valánk szerencsések örvendhetni, hogy szükségkép csak új ösztönt kelle ez által nyernünk lapjaink lehető tökélyesítésére, mellynek megfelelni erőnk szerint mindenkor törekedtünk, valamint szellemi ugy anyagi tekintetben is koronkint javítván és csinostván lapjaink tartalmát és külsejét, 's ebben a' haladást ezentul is kedves kötelességünknek fogjuk tartani. Alapelvünk ezentul is az eddigi marad, kitűzött célunk „Nemzeti közjóllét” 's ennek megközelítésére eszközünk a' „Józan haladás” minden körben és minden tekintetben, közelgő országgyűlési viszonyokra nézve is, valamint az oktan nyargalást, ugy a' káros fontolgatást és halálos tespedést egyaránt mellőzve. A' JELENKOR belső elrendezése annyiban fog a' jövő évtől kezdve változni, hogy érkező Irányezikeink sűrűbben követendik egymást, mint eddig, 's országos kérdéseinket, kitűzött vezérelvünk szerint, figyelemmel fogják kísérni és vitatni. A' budapesti napló, melly valamennyi magyar lap közt legelőször kezdé a' fővárosi élet mozgalmait ismertetni, 's csakhamar általános utánzásra talált, ezentul csupán kizárólag a' két szomszéd város szellemi és anyagi mozgalmait fogja ismertetni, és színtes sűrűbben, többnyire minden számunkban, jelenendik meg. Megyei és városi levelezőink, kiknek számát folyvást szaporítani törekszünk, rövid és velős közlésikben hű tükröt adandják megyei 's városi életünknek. Külföldi cikkeink pedig gondos válogatással és értelmes fordításban lehető leggyorsabban közlendik a' világ minden nevezeteseb eseményit. Végre a' kedveséget nyert „Hirlap-kivonat” ezentul is mintegy öszpontositva kisedtük körben hű panoramakint folyvást ismertetni fogja többi politikai lapjaink önálló vezér- 's egyéb eredeti cikkeinek tartalmát.

A' TÁRSALKODÓ mint encyclopaediai tartalmu folyóirat eddigi tudományos, statusgazdasági, művészeti 's. cikkein kívül ezentul gyakrabban jeles eredeti vagy kitűnő külföldi „Beszélyeket” is közlend, hogy a' mulattást ohajtóknak is élvezetet nyujthassunk, 's csekélyebb vagyonu olvasóknak olly lapot adhassunk, melly a' család „férfi és nőember tagjait” egyaránt kielégithesse, melly végre a' Társalkodó Tárczája legválogatottabb apró cikkeikkel is fog ajánlkozni. ÉRTESITŐNK, végén a' főlapnak (melly koronkint, midőn a' közlendők sokasága szükségképen kívánja, mint eddig fél, ivvel fog szaporittatni) mindennemű hirdetést „jutalmas áron” közöl, 's az idegen nyelven beküldöttek pontosan fordittatnak le, a' „csődjelentések, ezentul is mindenkor rendesen jelenendnek meg hirdetésink között. A' mi lapjaink külsejét illeti, ezentul nagyobb réttől velinre 's egészen új öntésű, könnyen ovasható bőttükkel fognak nyomatni, hogy a' gyönyöggébb szem is megerőtetés nélkül részesülhessen az olvasás gyönyörében. Költségink e' változtatások által nagyobbulni fognak ugyan, de mi azért mégsem akarunk áremeléshez folyamodni, hanem kárpótlást t. előfizetőink szaporodásából reménylünk, 's ezentulra is meghagyjuk lapjaink előfizetési árát, „melly eggegész harmaddal csekélyebb” a' többi pesti politikai lapok díjánál, melly a' mostani pénzzük időben, mint nem egytül hallók, az olvasó közönség nagy részét nem kis mértékben terheli. És így a' Jelenkor és Társalkodó félévi ára postán 's Budapesten borítékosan házhoz küldve 4 for., borítéktalanul házhoz küldéssel 3 fr. 36 kr. pgő, a' Társalkodóé magáé borítékosan postán v. házhoz küldéssel 2 fr. 50 kr., borítéktalanul házhoz küldve 2 fr. 30 kr. Egész évi ára: két annyi.

Tisztelt levelezőinknek, a' t. postatisztségeknak 's előfizetés-gyűjtőinknek szokott ajándék-példányikkal ezentul is folyvást kedveskedünk. Mind a' közelgő leopold-vásári alkalmak mind gyors- és szorgalom-kocsi utján intézhetni az előfizetést szerkesztő hivatalunkhoz (uriteca Trattner-Károlyiház 453d. sz. alatt az első emeletben) 's hol ezek hiányzanak, a' szomszéd postahivatal által.

A' Jelenkor és Társalkodó
 szerkesztősége.

Repcze-olaj szállítási csőd.

3) A' királyi bányászati vállalatokra, évenként szükséges 350, azaz: háromszáz ötven mázsa repcze-olaj megszerzésére 1843 és 1844 évekre szállítási csődület irásbeli ajánlatok utján következő feltételek alatt nyitattik:

a) Hogy a' szállítandó repcze-olaj vetett magból sajtolt, tisztított és üledék nélküli legyen, és hogy a' szállító költségnek és veszedelmén edényestül ide Szomolnokra a' királyi szertárba szállittassék.

b) Hogy az 1843 és 1844 évekre évenként szükséges 350 mázsa olaj negyedenként 87 $\frac{1}{2}$ mázsájával, vagy pedig félévénként 175 mázsával előre, legfeljebb 14 nap alatt az évnegyedek pedig, katonai évet értve, ösztutó (november), télutó (február), tavaszutó (május) és nyárutó (augustus) elsejével kezdődnek. — 1843ik évre eső résznek szállítási szerződés aláírása után bekövetkezzék.

c) A' fizetés minden hibánélküli szállításért tüstint az illető átvevő királyi tiszt usasítványára az idevaló királyi kincstári pénztárban bekövetkezik.

d) A' királyi kincstár biztosítására köteles minden vállalkozó egy tízed részét az egy évre szállítandó olaj árának bánatpénz fejében akár készpénzben, akár statuskötelezvényekben folyó pénzesarnoki keletök szerint, akár pedig adósságmentes ingatlan vagyona első helyen betáblázott szabadválasztási kötelezvényekbe írott ajánlatához csatolni. Ezen bánatpénz, melly a' vállalkozók könnyebbülésökre akármi királyi

bányakincstári pénztárba, vagy a' bécsi császári kir. bányakészítvény árulásának igazgatásánál is letétehetik, és mellyek helyett az írott ajánlatokban az illető pénztár nyugtatványa is elfogadtatik, csak a' szállítás bevérgzetével szolgáltatik ki.

e) Ha a' vállalkozó még a' vele kötendő szállítás iránti szerződés után ajánlatától eláll, rovására új szállítási csődület a' felvállalt olajmennyiség megszerzésére nyitattik, és a' visszalépő vállalkozó köteles a' királyi kincstár mindennemű és nevű vesztességét, melly az olajnak mástól netalan ajánlandó nagyobb árától az alkuszegő féltől ajánlatot arányában eredne, mindennemű vagyonaából sommás uton akár melly bíróság közbejöttével, mellyet a' kir. kincstár kénye szerint választand, pótolni, és ezenkötelezést írott ajánlatban kifejezni.

2) A' szomolnoki királyi bányászati főfelügyelőséghez intézendő, és folyó 1842dik évi ösztutó (november) 15kéig (tizenötödikéig) beküldendő bepecsételt, és eze a' fölirással „Repcze-olaj szállítási ajánlat”, ellátott ajánlatokban minden kétség elhárítására mellözhetlenül szükséges, nemcsak számokban, de beütökkel is a' szállítandó olaj árát és mennyiségét minden mellékföltét nélkül kifejezni, különben illy feltétes ajánlatára tekintet nem leend.

Tizennégy nap alatt, miután az ajánlatok a' kir. főfelügyelőség ülésében egyszerre felbontattak, az illető szállító a' vele kötendő, kir. kincstárnál divatozó szerződést aláírni.

Kelt Szomolnokon a' kir. bányászati főfelügyelőség 1842ik évi ösztutó 27kén tartott ülésből. 3)

Hirdetés.

3) Nemes Nógrád gyében a' füleki sebészi állomás megürülvén, arra nézve csőd nyitattik; az azt elnyerni kívánók, kik a' jelen kor igényeinek kimivelt tehetségeiknél fogva megfelelhettek, megkivántató bizonyítványokkal ellátott jelentéseiknek alábbirottnál folyó évi nov. 26dik napjáig leendő beadására figyelemzetnek: hg Coburg, gr. Czebrían, és gróf Berchtold földes uraságok által ajánlott jutalom, melly itt mint mellékes ki nem tétetik, évi állandó fizetés 200 pfrt és szállásbér. Kelt Csécsén sept. 30. 1842. *Fráter Pal* Nógrád vgye alisp. 3)

3) Vagyonbukott kebelbeli szijgyártó Oláh Elek csődtömegéhez tartozó a' városliget szélén 26.27.28.57.58. és 59dik számok alatt fekvő 12 holdnyi telkek, mellyeken két külön épület, 21 szoba, 2konyha, 2pince, 1kocsiszín, 1 nagy marhais-tálló, 1 majoros lak, és tágos padlások építvék, f. évi nov. 7kén reggeli 10 órakor a' város telekhivatalában nyilvános árverés utján el fognak adatni. E' birtok, közeli fekvése által Pestnek egyedüli vigalomhelyéhez, és sokoldalú használhatása által mind kellemes mulatóhelynek, mind pedig használható hidegvíz és savógyógy intézetnek és majorságnak fordítható levén, ennek megvétele különösen ajánlható. Pesten oct. 17kén 1842. Ritter Adolf köz és váltó ügyvéd mint fennevezett csőd tömegének gondnok. 3)

Hirdetmény.

2) A' nm. főhadikormányászek Budán 1842ki octob. 23kán R. böttü és 8734 sz. a. kelt határozata következtében hétfőn, f. é. nov. 14kén reggeli 9 órakor a' pesti katonai szerek szállítatására nézve itt Pesten, a' cs. kir. katonai szekerezési raktár épületében, 's ugyanazon időben a' mezőhegyesi és bábolnai cs. kir. ménesintézetekben, a' hely színén, ugyanilly szállítványokra nézve nyilvános árverés fog tartatni, mellyre a' vállalkozni kívánók, elegendő kezséggel ellátva ezennel hivatalosak.

A' szerződési föltéteket a' nevezett helyek írótermeiben tekintetni meg.

A' cs. k. katonai szekerezési kar pesti parancsnoksága által.

Pesten, oct. 31kén 1842. 3)

Haszonbérleti árverés.

3) Tek. Pestmegyében nem messze Pesttől fekvő a' fels. cs. kir. családjószág Ráczevi urodalmához tartozó, gazdasági épületekkel ellátott 6500 holdbul álló felső peszéri pusztarész 1843ik év aprilis 24étől kezdve 6 egymásutáni esztendőre, a' promontoriumi tisztí hivatálnál, reggeli órákban tartandó nyilvános árverés utján f. e. nov. 14kén a' cs. kir. uradalmak főigazgatósága helybenhagyásának fentartása mellett, haszonbérbe kiadandó.

A' bérleti szándékozók 600 ft. p. p. bánatpénzzel ellátva a' fenn kitett időre és helyre hivatalosak, a' hol is a' bérleti föltételek előképen is megtekinthetők.

Kelt Promontóiban oct. 17én. 3)